odoekspert

Zarządzanie procesem dostosowawczym do unijnej reformy ochrony danych osobowych (GDPR / RODO)

mec. Jakub Wezgraj

Warszawa, 10 maja 2017 r.

Czym będzie ta prezentacja?

- **Zestawem wskazówek, na co warto zwrócić uwagę przy dostosowywaniu organizacji do wymagań ogólnego rozporządzenia o ochronie danych (GDPR / RODO)**
- **Listą kluczowych zasad (przedstawionych w formie tez) z perspektywy osoby wdrażającej dedykowane rozwiązania z zakresu ochrony danych osobowych**
- **Propozycją podejścia do tej tematyki jako procesu, którym należy zarządzać z perspektywy całej organizacji (a nie wybranych działów/komórek organizacyjnych)**
- **Zachętą do podejścia racjonalnego, w oparciu o plan działania, a nie na fali doniesień medialnych i rynkowych**

Proces prawny
– gdzie jesteśmy i dokąd zmierzamy?

RODO TEZA #1

Tylko i wyłącznie indywidualne podejście

- charakter, zakres, kontekst i cele przetwarzania danych oraz ryzyko naruszenia praw i wolności osób fizycznych w wyniku przetwarzania danych przez konkretną organizację

Wyobraźmy sobie przykładową strukturę organizacyjną przykładowej firmy

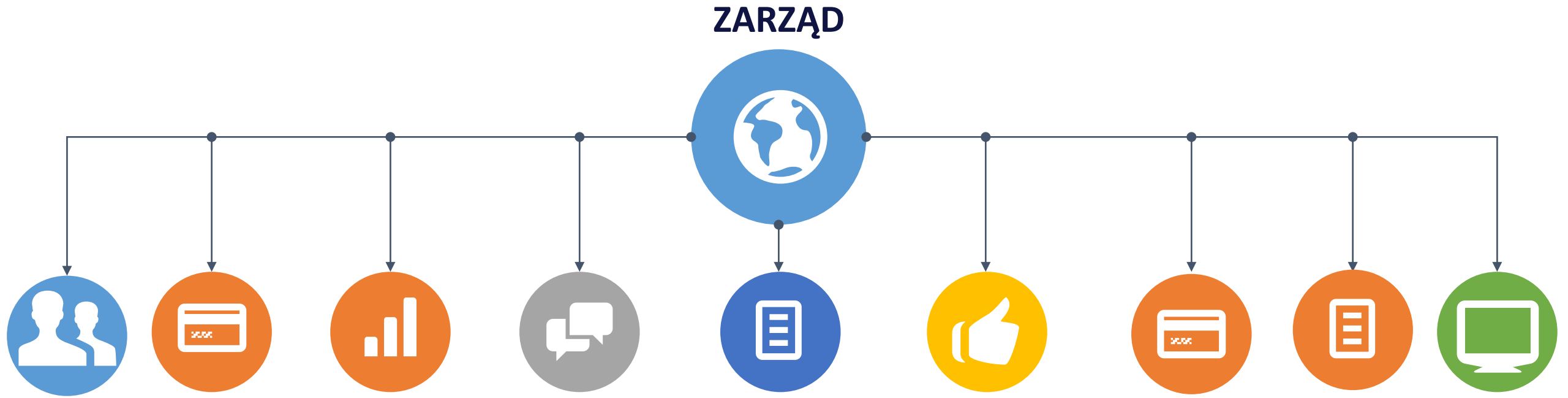

DZIAŁ HR | FINANSE | KONTROLING | DZIAŁ HANDLU | BIURO ZARZĄDU | MARKETING | WINDYKACJA | DZIAŁ PRAWNY | DZIAŁ IT

odoekspert

Moje pytanie brzmi:

- **Czy przedstawiony przykład struktury organizacji pokrywa się w 100% ze strukturą Państwa organizacji?**
- **Oczywiście, że nie bo nie ma czegoś takiego jak „przykładowa organizacja”**
- **I takie podejście widać również w RODO:**

„W szczególności administrator powinien mieć obowiązek wdrożenia odpowiednich i skutecznych środków oraz powinien być w stanie wykazać, że czynności przetwarzania są zgodne z niniejszym rozporządzeniem oraz, że są skuteczne. Środki te powinny uwzględniać charakter, zakres, kontekst i cele przetwarzania oraz ryzyko naruszenia praw i wolności osób fizycznych”

Motyw 74 Preambuły

RODO TEZA #2

Dział Prawny / Compliance oraz IT /Security to za mało

- potrzebne jest zaangażowanie praktycznie wszystkich komórek organizacyjnych (oczywiście na różnym poziomie)

Perspektywa Działu IT

odoekspert

Jak Dział IT postrzega inne komórki (na przykładzie Działu HR):

- Krytyczne systemy (np. Kadrowo – Płacowy) -> *BCM*
- Polityka backupow'a (archiwizacja i przechowywanie danych)
- Sprzęt informatyczny i zasoby (np. zasoby sieciowe)
- Dostępy (uprawnienia w systemach i zasobach,
- Stosowane środki bezpieczeństwa
- Help Desk
- Licencje
- Incydenty

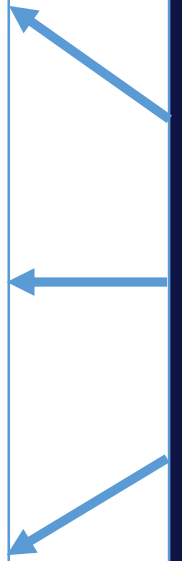

DZIAŁ HR

widziany

„oczami"

DZIAŁU IT

Perspektywa Działu Prawnego

odoekspert

Jak Dział Prawny postrzega inne komórki (na przykładzie Działu HR):

- Regulacje wewnętrzne (Regulaminy Pracy, Wynagrodzeń, ZFŚS)
- Wzory dokumentów (umowy o pracę, cywilnoprawne, zakazy konkurencji etc.)
- Współpraca z organami państwa (ZUS, US, organy ścigania)
- Postępowania sądowe (np. sprawy pracownicze)
- Uprawnienia pracownicze

A JAK SAM DZIAŁ HR POSTRZEGA SIEBIE?

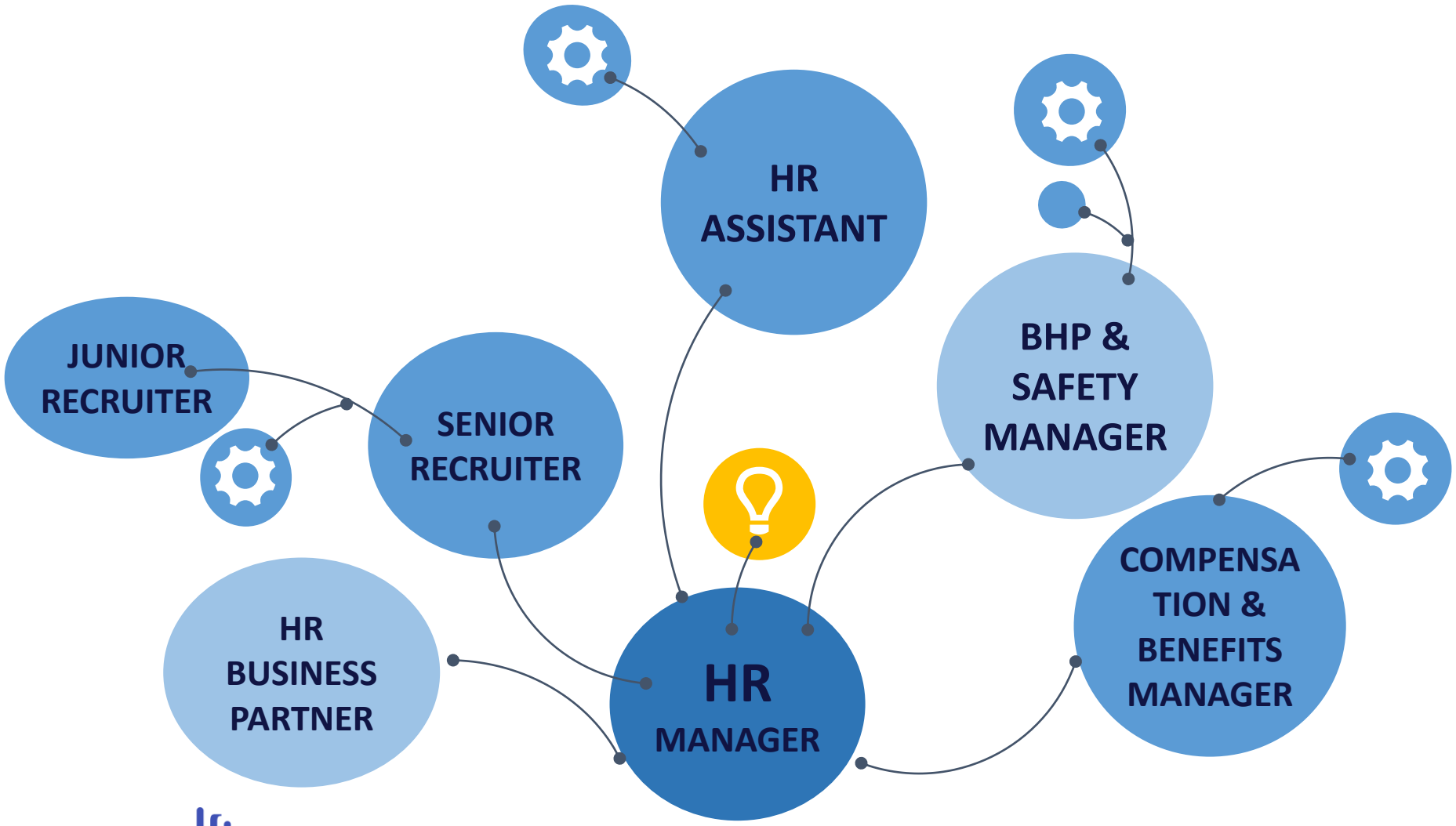

WŁAŚCICIELE PROCESÓW

- Każdy odpowiada za określone procesy
- Jasno ustalone role i zakresy zadań w tych procesach

odoekspert

RODO TEZA #3

Potrzebne badanie w ujęciu „procesowym”

- procesy biznesowe i administracyjne związane z tematyką przetwarzania danych osobowych lub mające na nie wpływ
- „cykl życia danych” w organizacji

Przykładowe procesy obsługiwane przez Dział HR

Rekrutacja

- Decyzja o naborze
- Źródła poszukiwań i sposób wyboru
- Zewnętrzni dostawcy usług
- Co z dokumentami aplikacyjnymi niewybranych kandydatów?

Zatrudnienie

- Zakres dokumentów, które wypełnia nowy pracownik
- Przygotowanie do pracy na danym stanowisku
- Szkolenia wstępne

Wsparcie etapu zatrudnienia

- Rozliczenia pracownicze
- Dodatkowe benefity / ubezpieczenia etc.
- ZFŚS
- Oceny okresowe i rozwój kompetencji
- Przypadki „szczególne” (np. monitoring, sygnaliści, badanie trzeźwości etc.)
- Udostępnianie danych pracowników (np. do innych podmiotów z Grupy kapitałowej)
- Wsparcie administracyjne (hotele, bilety lotnicze etc.)

I jeszcze przykład „cyklu życia danych” z zupełnie innego obszaru - reklamacje

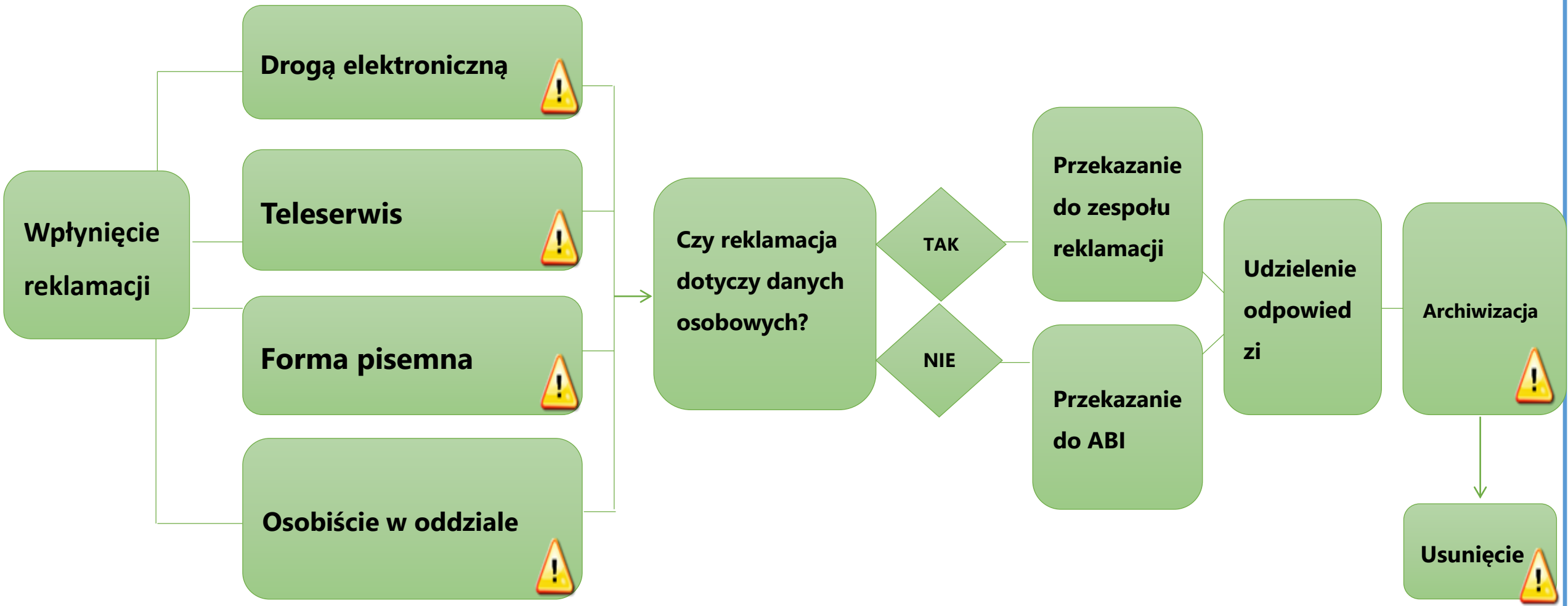

RODO TEZA #4

Potrzebny lider

- osoba zarządzająca procesem dostosowania organizacji do wymagań RODO

Potrzebny lider, który:

- Zbierze „punkty widzenia” poszczególnych komórek organizacyjnych oraz posiadaną przez nie wiedzę
- Stworzy mapę procesów mających wpływ na ochronę danych osobowych na poziomie całej organizacji (a nie wyłącznie poszczególnych komórek organizacyjnych)
- Przypisze wymagania RODO do poszczególnych procesów
- Ustali, które wymagania RODO oraz w jakich przypadkach i na jakim poziomie mają zastosowanie wobec danej organizacji
- Zaproponuje konkretne rozwiązania
- Będzie koordynował ich implementację

odoekspert

Inspektor Ochrony Danych

(art. 37 – 39 RODO)

- **informowanie** administratora, podmiotu przetwarzającego oraz pracowników, którzy przetwarzają dane osobowe, **o obowiązkach spoczywających na nich na mocy RODO** oraz innych przepisów Unii lub państw członkowskich o ochronie danych i **doradzanie im** w tej sprawie;
- **monitorowanie przestrzegania RODO** oraz polityk administratora lub podmiotu przetwarzającego w dziedzinie ochrony danych osobowych, w tym podział obowiązków, działania zwiększające świadomość, szkolenia personelu uczestniczącego w operacjach przetwarzania oraz powiązane z tym audyty;
- udzielanie na żądanie **zaleceń co do oceny skutków dla ochrony danych** oraz monitorowanie jej wykonania zgodnie z art. 35 RODO;
- współpraca z organem nadzorczym;
- pełnienie funkcji **punktu kontaktowego** dla organu nadzorczego w kwestiach związanych z przetwarzaniem, w tym z uprzednimi konsultacjami, o których mowa w art. 36, oraz w stosownych przypadkach prowadzenie konsultacji we wszelkich innych sprawach.

RODO TEZA #5

Nie wszystkie wymagania RODO będą musieli stosować wszyscy i na takim samym poziomie

- charakter, zakres, kontekst i cele przetwarzania danych oraz ocena ryzyka naruszenia praw i wolności osób fizycznych ma wpływ na zakres obowiązków jakie trzeba będzie realizować

Kluczowe obszary wymogów RODO z perspektywy obowiązków Administratora danych (ADO)

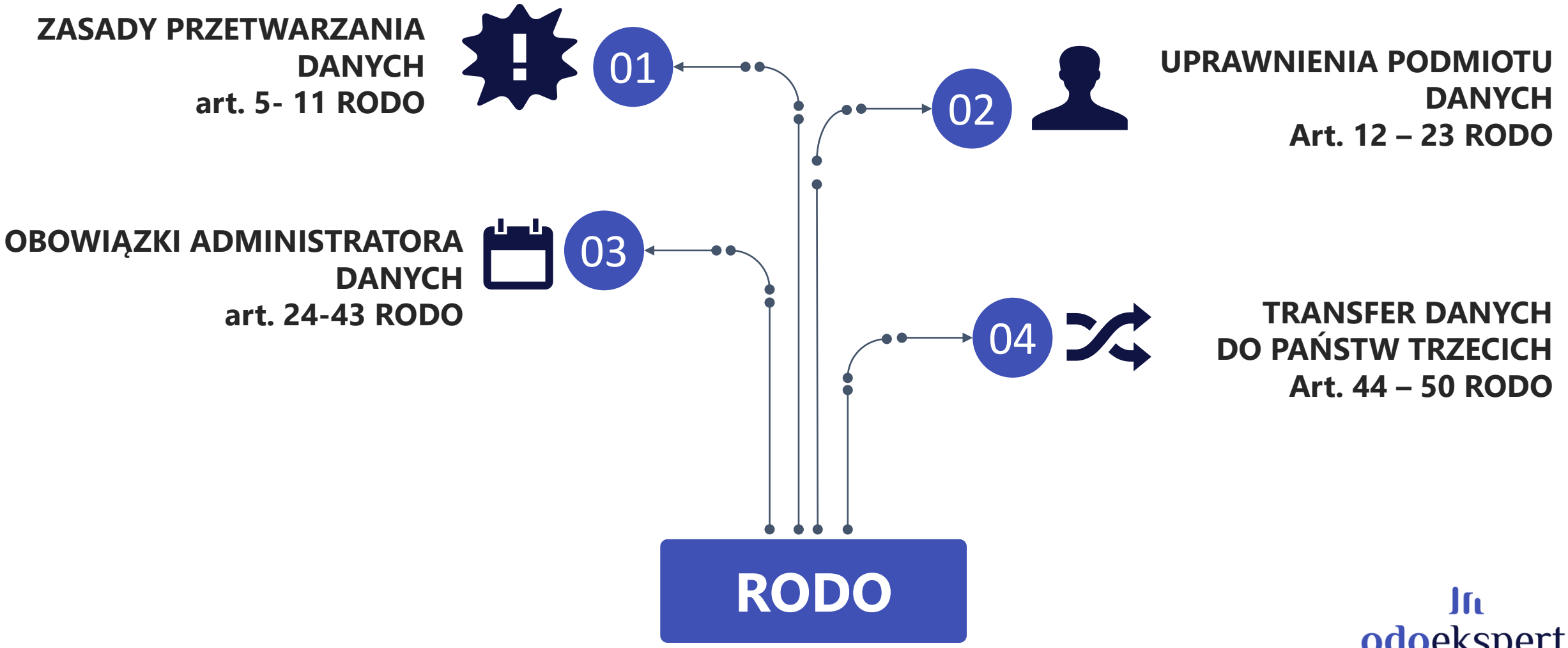

odoekspert

Fakultatywność lub obligatoryjność stosowania pewnych wymagań

PRAWO DO „BYCIA ZAPOMNIANYM” – art. 17 RODO

Osoba, której dane dotyczą, **ma prawo żądania od administratora niezwłocznego usunięcia dotyczących jej danych osobowych**, a administrator ma obowiązek bez zbędnej zwłoki usunąć dane osobowe, jeżeli zachodzi jedna z następujących okoliczności:

a) dane osobowe nie są już niezbędne do celów, w których zostały zebrane lub w inny sposób przetwarzane;

b) osoba, której dane dotyczą, **cofnęła zgodę**, na której opiera się przetwarzanie zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. a) lub art. 9 ust. 2 lit. a), i nie ma innej podstawy prawnej przetwarzania;

c) osoba, której dane dotyczą, **wnosi sprzeciw** na mocy art. 21 ust. 1 wobec przetwarzania i nie występują nadrzędne prawnie uzasadnione podstawy przetwarzania lub osoba, której dane dotyczą, wnosi sprzeciw na mocy art. 21 ust. 2 wobec przetwarzania;

d) dane osobowe były przetwarzane **niezgodnie z prawem**;

e) dane osobowe muszą zostać usunięte w celu wywiązania się z obowiązku prawnego przewidzianego w prawie Unii lub prawie państwa członkowskiego, któremu podlega administrator;

f) dane osobowe zostały zebrane w związku z oferowaniem usług społeczeństwa informacyjnego, o których mowa w art. 8 ust. 1

Fakultatywność lub obligatoryjność stosowania pewnych wymagań

ZGŁASZANIE NARUSZENIA OCHRONY DANYCH – art. 33 RODO

W przypadku naruszenia ochrony danych osobowych, administrator bez zbędnej zwłoki – w miarę możliwości, nie później niż w terminie 72 godzin po stwierdzeniu naruszenia – zgłasza je organowi nadzorczemu właściwemu zgodnie z art. 55, **chyba że jest mało prawdopodobne, by naruszenie to skutkowało ryzykiem naruszenia praw lub wolności osób fizycznych**.

ALE:

Administrator **dokumentuje wszelkie naruszenia** ochrony danych osobowych, w tym okoliczności naruszenia ochrony danych osobowych, jego skutki oraz podjęte działania zaradcze. Dokumentacja ta musi pozwolić organowi nadzorczemu weryfikowanie przestrzegania niniejszego artykułu.

Fakultatywność lub obligatoryjność stosowania pewnych wymagań

OCENA SKUTKÓW DLA OCHRONY DANYCH – art. 35 RODO

Jeżeli dany rodzaj przetwarzania – w szczególności z użyciem nowych technologii – ze względu na swój charakter, zakres, kontekst i cele z dużym prawdopodobieństwem może powodować **wysokie ryzyko naruszenia praw lub wolności osób fizycznych**, administrator przed rozpoczęciem przetwarzania dokonuje oceny skutków planowanych operacji przetwarzania dla ochrony danych osobowych.

Ocena skutków dla ochrony danych jest wymagana **w szczególności** w przypadku:

a) systematycznej, kompleksowej oceny czynników osobowych odnoszących się do osób fizycznych, która opiera się na **zautomatyzowanym przetwarzaniu**, w tym profilowaniu, i jest podstawą decyzji wywołujących skutki prawne wobec osoby fizycznej lub w podobny sposób znacząco wpływających na osobę fizyczną;

b) przetwarzania na **dużą skalę** szczególnych kategorii danych osobowych, o których mowa w art. 9 ust. 1, lub danych osobowych dotyczących wyroków skazujących i naruszeń prawa, o czym mowa w art. 10; lub

c) systematycznego monitorowania na **dużą skalę** miejsc dostępnych publicznie.

Fakultatywność lub obligatoryjność stosowania pewnych wymagań

OCENA SKUTKÓW DLA OCHRONY DANYCH – art. 35 RODO

ALE DODATKOWO:

Organ nadzorczy **ustanawia i podaje do publicznej wiadomości** wykaz rodzajów operacji przetwarzania **podlegających wymogowi dokonania oceny skutków** dla ochrony danych na mocy ust. 1.

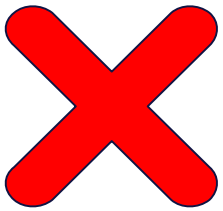

Organ nadzorczy **może** także ustanowić i podać do wiadomości publicznej wykaz rodzajów operacji przetwarzania **niepodlegających** wymogowi dokonania oceny skutków dla ochrony danych.

RODO TEZA #6

Bez audytu nie mamy szans na dostosowanie do RODO

- na nowo poznaj swoją organizację i zdefiniuj ją językiem RODO

Klucz do sukcesu: zdefiniuj aktywa podlegające ochronie prawnej – zbiory danych i systemy informatyczne

„Ochrona osób fizycznych powinna mieć zastosowanie do **zautomatyzowanego przetwarzania danych osobowych** oraz do **przetwarzania ręcznego, jeżeli dane osobowe znajdują się lub mają się znaleźć w zbiorze danych.** Zbiory lub zestawy zbiorów oraz ich strony tytułowe, które nie są uporządkowane według określonych kryteriów nie powinny być objęte zakresem niniejszego rozporządzenia.”

Motyw 15 Preambuły

„Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie do przetwarzania danych osobowych w sposób **całkowicie lub częściowo zautomatyzowany** oraz do przetwarzania w sposób inny niż zautomatyzowany danych osobowych **stanowiących część zbioru danych lub mających stanowić część zbioru danych.”**

Art. 2 ust. 1 RODO

CEL AUDYTU:

- **ustalenie aktywów podlegających ochronie prawnej z zakresu ochrony danych osobowych (zbiory danych + systemy),**
- **ustalenie zasad przetwarzania danych w poszczególnych zbiorach i systemach,**
- **analiza modelu biznesowego oraz procesów biznesowych związanych z czynnościami przetwarzania danych osobowych lub mających na nie wpływ,**
- **weryfikacja poszczególnych wymagań RODO pod kątem ustalenia, które z nich i w jakich przypadkach mogą mieć zastosowanie w danej organizacji,**
- **wskazanie aktualnego poziomu spełnienia wymagań oraz obszarów niezgodności,**
- **przedstawienie rekomendacji naprawczych z omówieniem możliwego sposobu ich realizacji w praktyce,**
- **ocena ryzyka.**

RODO TEZA #7

Wprowadzanie rozwiązań dostosowujących do wymagań RODO to proces, a nie jednorazowa czynność

- to rodzaj zarządzania zmianą w organizacji

Wdrażanie wymagań RODO to zarządzanie zmianą w organizacji

1. **ustalenie celu wprowadzanej zmiany;**
2. **określenie wielkości i poziomu ważności zmiany (wyniki audytu);**
3. **uwzględnienie charakteru organizacji, jej kultury organizacyjnej;**
4. **określenie ograniczeń krytycznych;**
5. **aktywne włączenie pracowników w proces zmian.**

RODO – które wymagania są kluczowe?

- **Analiza ryzyka np. przy doborze środków bezpieczeństwa**
- ***Privacy by design i privacy by default,* zasada niezbędności**
- **Współpraca z podmiotami przetwarzającymi, zasady doboru**
- **Polityki informacyjne wobec podmiotu danych**

- **Zasadniczy podział na wymogi prawne obarczone:**
  - administracyjną karą finansową do 10 mln Euro lub 2% światowego rocznego obrotu lub
  - do 20 mln Euro lub 4% światowego rocznego obrotu

- **Powołanie inspektora ochrony danych**
- **„Prawo do bycia zapomnianym”**
- **Ocena skutków dla ochrony danych**
- **Zgłaszanie naruszenia ochrony danych organowi nadzorczemu**

KRYTERIUM

Złożoność, poziom skomplikowania, koszt i czas wdrożenia

Wysokość sankcji

Fakultatywność lub obligatoryjność stosowania wymogu

RODO – które wymagania są kluczowe?

TO ZALEŻY:

- od charakterystyki aktywów podlegających ochronie
- od sposobu wykorzystywania tych aktywów
- od charakteru i kultury organizacyjnej
- od dostępnych zasobów organizacji
- od wyników oceny ryzyka
- od możliwości implementacyjnych w danej organizacji

RODO TEZA #8

Działaj racjonalnie i w oparciu o plan

- step by step

STEP BY STEP

Wszystko zaczyna się od ludzi ...

01 LIDER + ZESPÓŁ

PLAN AUDYTU + HARMONOGRAMY CZYNNOŚCI + KOMUNIKACJA O PLANOWANYCH DZIAŁANIACH 02

03 ANALIZA WYNIKÓW AUDYTU + OCENA + PLAN NAPRAWCZY

PLAN WDROŻENIA Z UWZGLĘDNIENIEM CHARAKTERU ORGANIZACJI, OCENY RYZYKA, MOŻLIWOŚCI 04

05 STOPNIOWY PROCES IMPLEMENTACJI NA POZIOMIE CAŁEJ ORGANIZACJI

... i kończy na ludziach

odoekspert

odoekspert

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ !

Jakub Wezgraj
Radca prawny
+48 600 677 026
j.wezgraj@odoekspert.pl
www.odoekspert.pl